



Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 11 март 2020 г.
(OR. en)

6766/20

ENV 168
COMPET 115
AGRI 88
TRANS 113
MI 72
IND 32
CONSOM 54
ECOFIN 182
ENER 82
RECH 97
SAN 88
MARE 2
SOC 144
CHIMIE 7
ENT 33

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-н Jordi AYET PUIGARNAU, директор
Дата на получаване:	11 март 2020 г.
До:	Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2020) 98 final
Относно:	СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Нов план за действие относно кръговата икономика За по-чиста и по- конкурентоспособна Европа

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2020) 98 final.

Приложение: COM(2020) 98 final



Брюксел, 11.3.2020 г.
COM(2020) 98 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Нов план за действие относно кръговата икономика
За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа**

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	2
2.	РАМКА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УСТОЙЧИВИ ПРОДУКТИ	4
2.1.	Проектиране на устойчиви продукти	4
2.2.	Предоставяне на повече възможности за потребителите и публичните купувачи	6
2.3.	Кръговост в производствените процеси	7
3.	КЛЮЧОВИ ВЕРИГИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА ПРОДУКТИТЕ	8
3.1.	Електроника и ИКТ	8
3.2.	Акумулаторни батерии и превозни средства	9
3.3.	Опаковки	10
3.4.	Пластмаси	11
3.5.	Текстилни изделия	12
3.6.	Строителство и сгради	13
3.7.	Храна, вода и хранителни вещества	14
4.	ПО-МАЛКО ОТПАДЪЦИ, ПОВЕЧЕ СТОЙНОСТ	15
4.1.	По-ефективна политика в областта на отпадъците, насочена към предотвратяване на отпадъците и към подкрепа на техния кръгов характер	15
4.2.	Повишаване на кръговостта в нетоксична околна среда	17
4.3.	Създаване на добре функциониращ пазар на ЕС за вторични суровини	17
4.4.	Предприемане на мерки във връзка с износа на отпадъци от ЕС	18
5.	КРЪГОВОСТТА В ПОЛЗА НА ХОРАТА, РЕГИОНИТЕ И ГРАДОВЕТЕ	19
6.	МЕЖДУСЕКТОРНИ ДЕЙСТВИЯ	20
6.1.	Кръговостта като предпоставка за неутралност по отношение на климата	20
6.2.	Изграждане на правилна икономика	20
6.3.	Осъществяване на прехода чрез научни изследвания, иновации и цифровизация	21
7.	ЛИДЕРСТВО В УСИЛИЯТА НА СВЕТОВНО РАВНИЩЕ	22
8.	МОНИТОРИНГ НА НАПРЕДЪКА	23
9.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	23

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Планетата Земя е само една, но към 2050 г. светът ще консумира толкова много ресурси, все едно планетите са три¹. Очаква се, че през следващите 40 години потреблението в световен план на материали като биомаса, изкопаеми горива, метали и минерали ще се удвои², като до 2050 г. количеството на отпадъците, генерирани всяка година, ще се увеличи със 70 %³.

Тъй като половината от цялото количество на емисиите на парникови газове и над 90 % от загубата на биологично разнообразие и недостига на вода се дължат на добива и преработката на ресурси, **Европейският зелен пакт**⁴ стартира съгласувана стратегия за неутрална по отношение на климата конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите. **Разширяването на кръговата икономика, така че освен водещите страни тя да обхване и най-широк кръг от икономически участници**, ще осигури решаващ принос за постигане на **неутралност по отношение на климата до 2050 г. и отделяне на икономическия растеж от използването на ресурси**, като същевременно се гарантира конкурентоспособността на ЕС в дългосрочен план, без да има изоставащи страни.

За да осъществи тази амбиция, ЕС трябва да ускори прехода към модел на растеж с възстановяване, чрез който на планетата се връща обратно повече, отколкото се взема, да постигне напредък по отношение на **поддържането на потреблението на ресурси в рамките на това, което позволява планетата**, и съответно да се стреми да **намали потреблението и да удвои процента си на кръгово използване на материалите през следващото десетилетие**.

По отношение на бизнеса съвместната работа по създаването на рамката за **устойчиви продукти** ще осигури нови възможности в ЕС и извън него. Този постепенен, но необратим преход към устойчива икономическа система е неразделна част от новата промишлена стратегия на ЕС. В неотдавнашно проучване се прогнозира, че прилагането на принципите на кръговата икономика във всички сектори от икономиката на ЕС може да повиши растежа на европейския БВП към 2030 г. с още 0,5 %, като генерира около 700 000 нови работни места⁵. Наред с това съществуват ясни икономически ползи и за отделните дружества: тъй като производствените предприятия в ЕС изразходват средно около 40 % за материали, моделите на затворени цикли могат да повишат тяхната рентабилност и същевременно да ги защитят от промените в цените на ресурсите.

Като се основава на единния пазар и на потенциала на цифровите технологии, кръговата икономика може да **укрепи промишлената база на ЕС и да насърчи създаването на предприятия и предприемачеството сред МСП**. Иновативните модели, основани на по-тесна връзка с клиентите, масовото персонализиране и икономиката на споделянето и сътрудничеството, движеща сила за които са технологии като „интернет на предметите“, големите информационни масиви, технологията на блоковата верига и изкуствения интелект, не само ще ускорят

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

² ОИСП (2018 г.), *Global Material Resources Outlook to 2060*.

³ Световна банка (2018 г.), *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*.

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ Cambridge Econometrics, Trinomics, and ICF (2018 г.), *Impacts of circular economy policies on the labour market*.

постигането на кръговост, но и дематериализацията на нашата икономика, в резултат на което Европа ще зависи в по-малка степен от първични суровини.

Що се отнася до гражданите, кръговата икономика ще осигури **висококачествени, функционални и безопасни продукти, които са по-ефективни и достъпни**, имат по-дълъг живот и са проектирани за повторно използване, поправка и висококачествено рециклиране. Въвеждането на изцяло **нова гама от устойчиви услуги**, на модели, насочени към закупуването на услуги вместо продукти (*product-as-a-service*), и на цифрови решения ще доведе до подобряване на качеството на живот, създаване на иновативни работни места и подобряване на знанията и уменията.

Настоящият план за действие за цифровата икономика осигурява насочена към бъдещето програма за постигане на по-чиста и по-конкурентна Европа, която ще бъде изградена съвместно с икономическите участници, потребителите, гражданите и организациите на гражданското общество. Целта на плана за действие е да се ускори коренната промяна, изисквана в съответствие с Европейския зелен пакт, като същевременно се доразвият действията за кръгова икономика, които се изпълняват от 2015 г. насам⁶. Настоящият план ще гарантира, че регулаторната рамка се рационализира и се приспособява за целите на устойчивото бъдеще, че новите възможности от прехода се използват в максимална степен, докато тежестта върху хората и предприятията е сведена до минимум.

В плана се представя набор от взаимосвързани инициативи за установяване на **надеждна и съгласувана рамка на политиката за продуктите, която ще превърне в норма устойчивите продукти, услуги и бизнес модели и ще преобразува моделите на потреблението, така че да се предотврати генерирането на каквито и да е отпадъци.** Тази рамка на политиката за продуктите ще бъде разгърната постепенно, като същевременно приоритетно ще се предприемат мерки по отношение на ключовите вериги за създаване на стойност. Ще бъдат въведени и допълнителни мерки за **намаляване на отпадъците**, с които ще се гарантира, че ЕС разполага с **добре функциониращ вътрешен пазар за висококачествени вторични суровини.** Наред с това ще бъде укрепена способността на ЕС да поема отговорност за своите отпадъци.

Коренната промяна няма да бъде постигната със самостоятелни действия от страна на Европа. ЕС **ще запази лидерската си роля в действията за изграждане на кръгова икономика в световен мащаб**⁷ и ще използва своето влияние, експертен опит и финансови ресурси за **изпълнението до 2030 г. на целите за устойчиво развитие.** Друга цел на настоящия план е да се гарантира, че кръговата икономика работи за хората, регионите и градовете, оказва пълноценен принос към неутралността по отношение на климата и използва потенциала на научните изследвания, иновациите и цифровизацията. В плана се предвиждат действия за по-нататъшното разработване на **надеждна рамка за мониторинг**, която ще допринесе за измерване на благосъстоянието със средства, различни от БВП.

⁶ COM(2015) 614 final.

⁷ SWD(2020) 100.

2. РАМКА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УСТОЙЧИВИ ПРОДУКТИ

2.1. Проектиране на устойчиви продукти

Макар че до 80 % от екологичното въздействие на продуктите се определя на етапа на проектирането⁸, **линейният модел „добив-производство-потребление-депониране“ не осигурява достатъчно стимули за производителите да повишат кръговостта на своите продукти.** Много продукти спират да функционират твърде бързо, не могат лесно да се използват повторно, да се поправят или рециклират и много от тях са произвеждат само за еднократна употреба. Същевременно единният пазар осигурява критична маса, която позволява на ЕС да установява световни стандарти по отношение на устойчивостта на продуктите и да повлиява на проектирането на продуктите и на управлението на веригите за създаване на стойност в световен план.

Свързаните с устойчивостта аспекти на продуктите вече са уредени в известна степен в рамките на определени инициативи и законодателни актове ЕС, в които се предвиждат задължителни или незадължителни мерки в тази насока. Пример за такъв законодателен акт е Директивата за екопроектирането⁹, съдържаща разпоредби във връзка с енергийната ефективност и някои кръгови характеристики на енергийните продукти. Същевременно инструменти като екомаркировката на ЕС¹⁰ или критериите на ЕС за екологосъобразни обществени поръчки¹¹ са с по-широк обхват, но оказват недостатъчно въздействие поради ограниченията на доброволните подходи. В действителност **не съществува всеобхватен набор от изисквания**, за да се гарантира, че всички продукти, които се предлагат на пазара на ЕС, стават все по-устойчиви и отговарят на изискванията за кръговост.

С цел всички **продукти да станат подходящи за неутрална по отношение на климата кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите**, да се намалят отпадъците и да се гарантира, че резултатите, които постигат водещите страни по отношение на устойчивостта, постепенно се превръщат в норма, Комисията ще предложи **законодателна инициатива за политика за устойчиви продукти.**

В **основата на тази законодателна инициатива** ще залегне разширяването на приложното поле на Директивата за екопроектирането отвъд енергийните продукти, така че **рамката за екопроектиране да обхване възможно най-широка гама от продукти, с което да бъдат постигнати по-добри резултати по отношение на кръговостта.**

Като част от тази законодателна инициатива и, по целесъобразност, чрез допълващи законодателни предложения Комисията ще разгледа варианта за установяване на **принципи на устойчивост** и други подходящи начини за регулиране на следните аспекти:

- **подобряване на дълготрайността на продуктите, възможността за повторно използване и възможността за модернизиране и поправка,**

⁸ <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/4d42d597-4f92-4498-8e1d-857cc157e6db>

⁹ Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението (ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10).

¹⁰ Регламент (ЕО) № 66/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно екомаркировката на ЕС (ОВ L 27, 30.1.2010 г., стр. 1).

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

предприемане на мерки във връзка с наличието на **опасни химикали** в продуктите и повишаване на **енергийната и ресурсната ефективност** на продуктите;

- повишаване на **съдържанието на рециклирани материали в продуктите**, като същевременно се гарантира тяхната ефективност и безопасност;
- създаване на условия за **вторично производство и висококачествено рециклиране**;
- намаляване на **емисиите на въглероден двуокис и отпечатъка върху околната среда**;
- ограничаване на **продуктите за еднократна употреба** и борба с **преждевременното остаряване**;
- въвеждане на **забрана за унищожаването на непродадени стоки, които не се развалят**;
- стимулиране на модели, насочени към **закупуването на услуги вместо продукти**, или други модели, при които **производителите запазват собствеността върху продукта** или отговорността за неговата ефективност през целия му жизнен цикъл;
- мобилизиране на потенциала, свързан с **цифровизацията** на продуктовата информация, включително решения като **цифрови паспорти, етикетиране и водни знаци**;
- осигуряване на стимули за продуктите въз основа на **съответните им показатели за устойчивост**, включително чрез предлагане на поощрения при наличието на висока ефективност.

Приоритетно значение ще бъде отдадено на продуктовите групи, които са включени във веригите за създаване на стойност, посочени в настоящия план за действие — например електроника, ИКТ и текстилни изделия, както и на мебели и междинни продукти с висока степен на въздействие като стомана, цимент и химикали. Ще бъдат определени допълнителни продуктови групи въз основа на тяхното въздействие върху околната среда и потенциала им за кръговост.

Настоящата законодателна инициатива и всички други допълващи регулаторни или доброволни подходи ще бъдат разработени по такъв начин, че да се **подобри съгласуваността със съществуващите инструменти, които регулират продуктите в различните етапи от жизнения им цикъл**. Намерението на Комисията е **принципите за устойчивост на продуктите да служат като ориентир при изготвянето на по-широкообхватни политически и законодателни инициативи в бъдеще**. Наред с това Комисията ще повиши ефективността на настоящата рамка за екопроектиране на продукти, свързани с енергопотреблението, включително чрез своевременното приемане и прилагане на нов работен план за екопроектирането и енергийното етикетиране за периода 2020—2024 г. за отделните продуктови групи.

Прегледът на Директивата за екопроектирането, както и допълнителната работа по конкретни продуктови групи в контекста на рамката за екопроектиране или в контекста на други инструменти, ще се основава на приложимите критерии и правила, установени съгласно Регламента относно екомаркировката на ЕС,

принципа на продуктовия отпечатък върху околната среда¹² и критериите на ЕС за екологосъобразни обществени поръчки. Комисията ще обмисли дали да въведе задължителни изисквания за повишаване на устойчивостта не само на стоките, но и на услугите. Подробно ще бъде разгледана и възможността за въвеждането на изисквания, свързани с екологичните и социалните аспекти по цялата верига за създаване на стойност (обхващаща производството, употребата и края на жизнения цикъл), включително в контекста на правилата на СТО. Така например осигуряването на достъпността на определени продукти и услуги¹³ ще спомогне не само за социалното приобщаване, но и за гарантирането на по-голяма дълготрайност на продуктите и възможност за тяхното повторно използване.

С оглед на подкрепата за **ефективно и ефикасно прилагане** на новата рамка за устойчиви продукти Комисията:

- ще създаде общо **европейско пространство за данни за интелигентни кръгови приложения**¹⁴, включващо данни относно веригите за създаване на стойност и продуктова информация;
- в сътрудничество с националните органи ще повиши усилията за **спазване на приложимите изисквания за устойчивост** по отношение на продуктите, предлагани на пазара на ЕС, по-специално чрез **съгласувани инспекции и действия за наблюдение на пазара**.

2.2. Предоставяне на повече възможности за потребителите и публичните купувачи

Предоставянето на повече възможности за потребителите и осигуряването на варианти за намаляване на разходите представляват основен градивен елемент в рамката на политиката за устойчиви продукти. За да се повиши участието на потребителите в кръговата икономика, Комисията ще предложи преразглеждане на потребителското право на ЕС, за да се гарантира, че **потребителите получават надеждна и полезна информация относно показателите за устойчивост на продуктите в търговските обекти**, включително относно техния **жизнен цикъл и наличието на ремонтни услуги, резервни части и ръководства за поправка**. Комисията също така ще разгледа възможността за **повишаване на защитата на потребителите срещу т. нар. „екологични заблуди“ и практиките за преждевременно остаряване на продуктите** и ще определи минимални изисквания за **етикети/знаци за устойчивост** и за **информационни инструменти**.

Наред с това Комисията ще положи усилия за **установяване на ново „право на поправка“** и ще разгледа възможността за въвеждане на **нови хоризонтални материални права за потребителите** — например във връзка с наличието на резервни части или достъпа до ремонтни услуги, а що се отнася до ИКТ и електрониката — и до достъпа до услуги за модернизирване. Във връзка с ролята на **гаранциите** за повишаване на кръговостта на продуктите Комисията ще проучи

¹² https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

¹³ Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70).

¹⁴ COM (2020) 67 final.

възможните промени, включително в контекста на прегледа на Директива 2019/771¹⁵.

Комисията също така ще предложи **дружествата да доказват своите твърдения за екологосъобразност** чрез използване на методите за определяне на продуктовия отпечатък и на организационния отпечатък върху околната среда. Тя ще изпитва интегрирането на тези методи в екомаркировката на ЕС и ще включи по систематичен начин дълготрайността, възможността за рециклиране и съдържанието на рециклирани материали в критериите на екомаркировката на ЕС.

Покупателната способност на публичните органи представлява 14 % от БВП на ЕС и може да бъде важен фактор за търсенето на устойчиви продукти. С оглед оползотворяване на този потенциал Комисията ще **предложи задължителни минимални критерии за екологосъобразни обществени поръчки и количествени цели в секторното законодателство** и постепенно ще въведе **задължително докладване с оглед извършването на наблюдение на по-широкото използване на екологосъобразните обществени поръчки**, без да се създава необоснована административна тежест за публичните купувачи. Същевременно Комисията ще продължи да подкрепя изграждането на капацитет, като осигурява насоки, обучение и разпространение на добри практики и като насърчава публичните купувачи да участват в инициативата „**Публични купувачи за климат и околната среда**“, която ще улесни обмена на информация между купувачите, ангажирани с изпълнението на екологосъобразните обществени поръчки.

2.3. Кръговост в производствените процеси

Кръговостта е основен аспект на широкообхватния преход на промишлеността към неутралност по отношение на климата и конкурентоспособност в дългосрочен план. Тя може да доведе до значителни икономии на материали на всички нива от веригите за създаване на стойност и производствените процеси, да генерира допълнителна стойност и да създаде икономически възможности. В съответствие с целите, определени в промишлената стратегия¹⁶, Комисията ще създаде условия за повишена кръговост в промишлеността, като:

- оцени вариантите за допълнително насърчаване на кръговост в промишлените процеси в рамките на прегледа на **Директивата относно емисиите от промишлеността**¹⁷, включително внедряването на практики от кръговата икономика в предстоящите справочни документи за най-добри налични техники;
- улесни промишлената симбиоза чрез разработване на **водена от промишлеността система за докладване и сертифициране** и създаде условия за прилагане на тази промишлена симбиоза;

¹⁵ Директива (ЕС) 2019/771 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за някои аспекти на договорите за продажба на стоки (ОВ L 136, 22.5.2019 г., стр. 28).

¹⁶ COM(2020) 102.

¹⁷ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

- подкрепи **устойчивия и кръгов сектор за продукти на биологична основа** чрез изпълнението на **плана за действие в областта на биоикономиката**¹⁸;
- насърчи използването на **цифрови технологии за откриване, проследяване и картографиране на ресурсите**;
- насърчи по-широкото използване на екологосъобразни технологии чрез система за надеждна проверка, като **регистрира схемата на ЕС за проверка на екологичните технологии** като сертификационен знак на ЕС.

Новата **стратегия за МСП**¹⁹ ще насърчи кръговото промишлено сътрудничество между МСП, като се основава на обучение, съвети в рамките на мрежата Enterprise Europe по отношение на сътрудничеството между клъстери, както и на трансфера на знания чрез Европейския център за знания за ресурсната ефективност.

3. КЛЮЧОВИ ВЕРИГИ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ В ОБЛАСТТА НА ПРОДУКТИТЕ

Предизвикателството във връзка с устойчивостта, породено от ключовите вериги за създаване на стойност, изисква спешни, всеобхватни и координирани действия, които ще представляват неразделна част от рамката на политиката за устойчиви продукти, описана в раздел 2. Тези действия ще допринесат за реагирането на извънредната ситуация в областта на климата и ще намерят отражение в промишлената стратегия на ЕС, както и в предстоящата стратегия за биологичното разнообразие, в стратегията „От фермата до трапезата“ и в стратегията за горите. При управлението на секторните действия Комисията ще си сътрудничи усилено със заинтересованите страни в рамките на ключови вериги за създаване на стойност, така че да бъдат идентифицирани пречките пред разширяването на пазарите за кръгови продукти и начините за преодоляване на тези пречки.

3.1. Електроника и ИКТ

Електрическото и електронно оборудване продължава да генерира някои от най-бързо растящите потоци от отпадъци в ЕС, като годишният процент на растеж понастоящем е 2 %. Приблизителните изчисления сочат, че нивото на рециклиране на електронни отпадъци в ЕС е под 40 %²⁰. Изхвърлянето на напълно или частично функциониращи продукти, защото не могат да бъдат поправени, батерията не може да бъде подменена, софтуерът вече не се поддържа или не се възстановяват суровините, вложени в устройствата, води до загуба на стойност. Приблизително двама от всеки трима европейци биха предпочели да продължат да използват сегашните си цифрови устройства по-дълго време, при условие че не настъпи сериозен спад в тяхната ефективност²¹.

С цел преодоляване на тези предизвикателства Комисията ще представи **инициатива за кръгова електроника**, с която ще се мобилизират както настоящите, така и нови инструменти. В съответствие с новата рамка на политиката относно устойчивите продукти тази инициатива ще насърчи по-дългия

¹⁸ COM(2018) 763 final.

¹⁹ COM(2020) 103.

²⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_rt130&plugin=1

²¹ Специално проучване на Евробарометър № 503 (януари 2020 г.).

жизнен цикъл на продуктите, като, наред с другото, ще включва следните действия:

- съобразени с Директивата за екопроектирането регулаторни мерки за електроника и ИКТ, включително **мобилни телефони, таблети и преносими компютри**, така че устройствата да бъдат проектирани с оглед на енергийната ефективност и дълготрайността, възможностите за поправка и за модернизиране, поддръжката, повторната употреба и рециклирането. Допълнителни подробности ще се съдържат в бъдещия работен план за екопроектирането. Мерките ще обхващат също така **принтерите и консумативите (например касети)**, освен ако секторът постигне амбициозно доброволно споразумение през следващите шест месеца;
- определяне на електрониката и ИКТ като **приоритетен сектор за внедряване на „правото на поправка“**, включително право на актуализация на остарял софтуер;
- регулаторни мерки относно **зарядните устройства за мобилни телефони и др.**, включително **въвеждане на общо зарядно устройство**, подобряване на дълготрайността на зарядните кабели, както и стимули за отделяне на закупуването на зарядни устройства от закупуването на нови електронни устройства;
- подобряване на събирането и третирането на отпадъци от електрическо и електронно оборудване²², включително чрез проучване на варианти за **обща за целия ЕС схема за обратно приемане, която позволява връщане или обратно продаване на стари мобилни телефони, таблети и зарядни устройства**;
- преглед на правилата на ЕС относно **ограниченията на опасни вещества в електрическото и електронното оборудване**²³ и осигуряване на насоки с цел подобряване на съгласуваността със съответното законодателство, включително REACH²⁴ и Директивата за екопроектирането.

3.2. Акумулаторни батерии и превозни средства

Устойчивите акумулаторни батерии и превозни средства са в основата на мобилността на бъдещето. С цел да се осъществи бърз напредък към повишаване на устойчивостта на нововъзникващата верига за създаване на стойност на акумулаторните батерии за електромобилността и да се стимулира кръговият потенциал на всички акумулаторни батерии, тази година Комисията ще предложи **нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии**. Това законодателно предложение ще се основава на оценката на Директивата относно батериите²⁵ и на работата на Европейския алианс за акумулаторните батерии, като се вземат предвид следните елементи:

- **правила относно съдържанието на рециклирани материали** и мерки за подобряване на **процентите на събиране и рециклиране на всички батерии**, гарантиране на **възстановяването на ценни материали** и осигуряване на **насоки за потребителите**;

²² Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 38).

²³ Директива 2011/65/ЕС относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване (ОВ L 305, 21.11.2017 г., стр. 8).

²⁴ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) и за създаване на Европейска агенция по химикали (ОВ L 396, 30.12.2006 г., стр. 1).

²⁵ Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори, и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО (ОВ L 266, 26.9.2006 г., стр. 1).

- предприемане на мерки във връзка с **непрезарежимите батерии** с цел постепенно да се преустанови тяхната употреба в случаите, в които са налице алтернативи;
- **изисквания за устойчивост и прозрачност във връзка с акумулаторните батерии**, като се отчитат например емисиите на въглероден двуокис от производството на акумулаторни батерии, етичното снабдяване със суровини и гарантирането на доставките, както и улесняването на повторната употреба, промяната на предназначението и рециклирането.

Комисията също така ще предложи да се преразгледат правилата относно **излезлите от употреба превозни средства**²⁶ с цел да се насърчат по-кръгови бизнес модели, като **въпросите на проектирането се обвържат с третирането в края на жизнения цикъл**, обмислят се евентуални **правила относно задължителното съдържание на определени рециклирани материали** в някои компоненти и се **подобри ефикасността при рециклирането**. Комисията също така ще проучи най-ефективните мерки, с които да се гарантират събирането и екологосъобразното третиране на **отработени масла**.

В по-широк план в рамките на предстоящата **всеобхватна европейска стратегия за устойчива и интелигентна мобилност** ще се проучат варианти за подобряване на полезните взаимодействия с прехода към кръговата икономика — по-специално чрез прилагане на решения, при които се закупуват услуги вместо продукти, като целта е да се намали потреблението на първични суровини, да се използват добити по устойчив начин алтернативни транспортни горива, да се оптимизират инфраструктурата и използването на превозни средства, да се повишат процентът на заетите места в превозните средства и коефициентите на натоварване и да се елиминират отпадъците и замърсяването.

3.3. Опаковки

Обемът на използваните за опаковане материали постоянно се увеличава, като през 2017 г. отпадъците от опаковки в Европа достигнаха рекордни стойности — 173 kg на жител, което е най-високото ниво, отчитано някога. За да се гарантира, че до 2030 г. всички опаковки на пазара на ЕС могат да се използват повторно или да се рециклират по икономически ефективен начин, Комисията ще извърши преглед на Директива 94/62/ЕО²⁷ с цел да се **укрепят задължителните основни изисквания за опаковките**, които се допускат на пазара на ЕС, и ще проучи и други мерки, като се поставя акцент върху:

- **намаляване на (свръх)опаковането и на отпадъците от опаковки**, включително чрез определяне на количествени цели и други мерки за предотвратяване на отпадъците;
- **проектиране с оглед на повторна употреба и възможност за рециклиране на опаковките**, включително чрез проучване на варианти за ограничения за използването на някои опаковъчни материали за определени цели — по-специално в случаите, когато са възможни алтернативни продукти или системи, позволяващи повторна употреба, или когато с потребителските стоки може да се борава безопасно без опаковане;

²⁶ Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба превозни средства (ОВ L 269, 21.10.2000 г., стр. 34).

²⁷ Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки (ОВ L 365, 31.12.1994 г., стр. 10).

- проучване на варианти за **намаляване на сложността на опаковъчните материали**, включително на броя на използваните материали и полимери.

В рамките на инициативата за хармонизиране на системите за разделно събиране, посочена в раздел 4.1, Комисията ще прецени доколко би било осъществимо въвеждането на общо за целия ЕС **етикетиране, което улеснява правилното разделяне на отпадъците от опаковки при източника на замърсяване**.

Наред с това ще бъдат установени **правила за безопасно рециклиране на пластмаси, различни от PET, които да се използват при изработката на материали, предназначени за контакт с храни**.

Комисията също така ще наблюдава стриктно и ще подпомага изпълнението на изискванията на Директивата за питейната вода **с цел да се осигури достъп до питейна вода от водопроводната мрежа на публични места**, което ще намали зависимостта от бутилирана вода и ще предотврати генерирането на отпадъци от опаковки.

3.4. Пластмаси

Стратегията на ЕС за пластмасите в кръговата икономика²⁸ задейства всеобхватен набор от инициативи, с които се отговаря на предизвикателство, пораждащо сериозно обществено безпокойство. Тъй като обаче се очаква потреблението на пластмаси да се удвои през следващите 20 години, Комисията ще предприеме допълнителни целенасочени мерки, с които да реагира на предизвикателствата пред устойчивостта, породени от този повсеместно използван материал, и ще продължи да насърчава прилагането на съгласуван подход към замърсяването с пластмаси на световно равнище, както е посочено в раздел 7.

С цел да се повиши употребата на рециклирани пластмаси и да се подпомогне по-устойчивото използване на този материал Комисията ще предложи **задължителни изисквания относно съдържанието на рециклирани материали и мерки за намаляване на отпадъците** по отношение на **ключови продукти (например опаковки, строителни материали и превозни средства)**, като вземе предвид дейностите на алианса „Пластмаси за кръговата икономика“.

В допълнение към мерките за намаляване на пластмасовите отпадъци Комисията ще предприеме мерки във връзка с **наличието на пластмасови микрочастици в околната среда**, като:

- **ограничи целенасочено добавяните пластмасови микрочастици** и предприеме мерки за премахване на пелетите, като се съобрази със становището на Европейската агенция по химикали;
- **разработи мерки за етикетиране, стандартизация, сертифициране и регулиране** във връзка с непреднамереното изпускане на пластмасови микрочастици, включително мерки за повишаване на **улавянето на такива микрочастици** на всички съответни етапи от жизнения цикъл на продуктите;
- допълнително развие и хармонизира методите за **измерване на непреднамерено изпуснатите пластмасови микрочастици**, особено от автомобилни гуми и текстилни изделия, и осигури хармонизирани данни относно концентрациите на пластмасови микрочастици в морската вода;

²⁸ COM(2018) 28 final.

- запълни пропуските в **научните познания, свързани с риска от поява и наличието** на пластмасови микрочастици в околната среда, питейната вода и храните.

В допълнение към посочените действия Комисията ще предприеме мерки във връзка с нововъзникващите предизвикателства пред устойчивостта, като разработи **рамка на политиката относно:**

- **снабдяването, етиктирането и използването на пластмаси на биологична основа** на базата на оценка в кои случаи използването на изходни суровини на биологична основа води до реални ползи за околната среда, като тази рамка не се ограничава само до намалената употреба на изкопаеми ресурси;
- **използването на биоразградими или подлежащи на компостиране пластмаси** въз основа на оценка на приложенията, при които такова използване може да е от полза за околната среда, както и оценка на критериите за тези приложения. Целта ще е да се гарантира, че продукт, който е етиктиран като „биоразградим“ или „подлежащ на компостиране“, не подвежда потребителите да го обезвредят по начин, който води до генериране на пластмасови отпадъци или до замърсяване с пластмаси поради неустойчиви екологични условия или недостатъчно време за разграждане.

Комисията ще гарантира своевременното прилагане на новата Директива относно **пластмасовите продукти за еднократна употреба**²⁹ и риболовните уреди, така че да се реши проблемът със замърсяването на морската среда с пластмаса, като същевременно се защити единният пазар, по-специално по отношение на:

- хармонизираното тълкуване на продуктите, обхванати от директивата;
- етиктирането на продукти като тютюневи изделия, чаши за напитки и мокри кърпички и мерки за въвеждането на капачки, прикрепени към бутилките, за да се избегне замърсяване;
- разработването за първи път на правила за измерване на съдържанието на рециклирани материали в продуктите.

3.5. Текстилни изделия

Текстилните изделия се нареждат на четвърто място сред категориите, оказващи най-голям натиск върху използването на първични суровини и вода (след храните, жилищното настаняване и транспорта), и на пето място по емисии на парникови газове³⁰. Приблизителните изчисления сочат, че по-малко от 1 % от текстилните изделия в световен мащаб се рециклират в нови текстилни продукти³¹. След дълъг период на реструктуриране европейският текстилен сектор, който е съставен предимно от МСП, започна да се възстановява, но 60 % от продажбите в ЕС облекла от гледна точка на стойността се произвеждат другаде.

За да отговори на тези предизвикателства с оглед на сложността на веригата за създаване на стойност в текстилния сектор Комисията ще предложи **всеобхватна стратегия на ЕС за текстилните изделия**, изготвена с помощта на промишлеността и други заинтересовани страни. Целта на тази стратегия е да се

²⁹ Директива (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда (ОВ L 155, 12.6.2019 г., стр. 1).

³⁰ Информационен доклад на Европейската агенция за околна среда (ноември 2019 г.).

³¹ Ellen McArthur Foundation (2017 г.), *A new Textiles Economy*.

укрепи промишлената конкурентоспособност и иновациите в сектора, да се стимулира пазарът на ЕС за устойчиви и кръгови текстилни изделия (включително пазарът за повторна употреба на текстил), да се предприемат мерки във връзка с „бързата“ мода и да се насърчат нови бизнес модели. Тя ще бъде постигната чрез всеобхватен набор от мерки, който ще включва:

- прилагане спрямо текстилните изделия на описаната в глава 2 **нова рамка за устойчиви продукти**, включително разработване на **мерки за екопроектиране**, за да се гарантира, че текстилните продукти са пригодени към изискванията на кръговата икономика, гарантиране на повишеното използване на вторични суровини, елиминиране на опасните химикали и **предоставяне на повече възможности за стопанските и частните потребители да избират устойчиви текстилни изделия** и да разполагат с лесен достъп до услуги за повторна употреба и поправка;
- подобряване на стопанската и регулаторната среда за устойчивите и кръговите текстилни изделия в ЕС, по-специално чрез осигуряване на **стимули и подкрепа за модели, насочени към закупуване на услуги вместо продукти, материали и производствени процеси с кръгов характер**, както и повишаване на прозрачността чрез **международно сътрудничество**;
- осигуряване на насоки за **високи нива на разделно събиране на текстилни отпадъци**, като държавите членки трябва да гарантират постигането им до 2025 г.;
- стимулиране на **сортирането, повторната употреба и рециклирането на текстилни изделия**, включително чрез **иновации, насърчаване на промишлени приложения и регулаторни мерки**, като например разширена отговорност на производителя.

3.6. Строителство и сгради

Архитектурната среда оказва значително въздействие върху редица сектори на икономиката, заетостта на местно равнище и качеството на живот. Тя изисква огромни количества ресурси и за нея се използват около 50 % от всички добивани материали. Строителният сектор генерира над 35 % от общото количество на отпадъците в ЕС³². Приблизителните изчисления сочат, че емисиите на парникови газове, дължащи се на добива на суровини, производството на строителни продукти, строителните работи и санирането на сгради, представляват 5—12 % от общите национални емисии на парникови газове³³. Тези емисии могат да бъдат намалени с 80 %, ако материалите се използват по-ефективно³⁴.

За да се оползотвори потенциалът за по-ефективно използване на материалите и намаляване на въздействието върху климата, Комисията ще въведе нова всеобхватна **стратегия за устойчива архитектурна среда**. Тази стратегия ще осигури съгласуваност между съответните области на политиката, като например климат, енергийна и ресурсна ефективност, управление на отпадъците от строителство и разрушаване, достъпност, цифровизация и умения. Тя ще насърчи прилагането на принципите за кръговост по време на целия жизнен цикъл на сградите чрез:

³² Данни на Евростат за 2016 г.

³³ <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuellt-status/vaxthusgaser/>

³⁴ Hertwich, E., Lifset, R., Pauliuk, S., Heeren, N., IRP, (2020 г.), *Resource Efficiency and Climate Change: Material Efficiency Strategies for a Low-Carbon Future*.

- предприемане на мерки във връзка с показателите за устойчивост на строителните продукти в контекста на прегледа на **Регламента относно строителните продукти**³⁵, включително евентуалното въвеждане на **изисквания за съдържанието на рециклирани материали** в определени строителни продукти, като се отчитат тяхната безопасност и функционалност;
- насърчаване на мерки за подобряване на дълготрайността и приспособимостта на сградните активи в съответствие с принципите на кръговата икономика, свързани с проектирането на сгради³⁶, и разработване на **цифрови дневници** за сградите;
- използване на рамката Level(s)³⁷ за **интегриране на оценката на жизнения цикъл при възлагането на обществени поръчки**, както и на **рамката на ЕС за устойчиво финансиране**, и проучване на целесъобразността на определянето на количествени цели за намаляване на въглеродните емисии и на потенциала за съхранение на CO₂;
- проучване на варианта за преразглеждане на **количествените цели за оползотворяване на материалите, определени в законодателство на ЕС относно отпадъците от строителство и разрушаване и техните фракции от специфични материали**;
- насърчаване на инициативи за **намаляване на запечатването на почвите**, възстановяване на изоставени или замърсени промишлени терени и повишаване на безопасното, устойчиво и кръгово използване на **изкопаните почви**.

В допълнение към това обявената в Европейския зелен пакт **инициатива за цялостно модернизиране на строителния сектор**, която следва да доведе до съществени подобрения в енергийната ефективност в ЕС, ще бъде осъществена в съответствие с принципите на кръговата икономика, по-специално в съответствие с подобрената ефективност през целия жизнен цикъл и по-дългия жизнен цикъл на сградните активи. При прегледа на количествените цели за оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване Комисията ще обърне специално внимание на изолационните материали, които генерират все по-голям поток от отпадъци.

3.7. Храна, вода и хранителни вещества

Кръговата икономика може да намали в значителна степен отрицателното въздействие върху околната среда, причинено от добива и използването на природни ресурси, и да спомогне за възстановяване на биологичното разнообразие и природния капитал на Европа. Биологичните ресурси представляват ключова суровина за икономиката на ЕС, като се очаква те да придобият още по-голямо значение в бъдеще. Комисията ще се постарее да гарантира устойчивостта на възобновяемите материали на биологична основа, включително чрез действия в рамките на стратегията и плана за действие в областта на биоикономиката.

³⁵ Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Директива 89/106/ЕИО на Съвета (ОВ L 88, 4.4.2011 г., стр. 5).

³⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>

³⁷ <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

Макар че веригата за създаване на стойност в областта на храните поражда значителен натиск по отношение на ресурсите и околната среда, приблизителните изчисления сочат, че 20 % от общото количество на произведените храни в ЕС се губят или разхищават. Поради това, в съответствие с целите за устойчиво развитие и в контекста на посочения в раздел 4.1 преглед на Директива 2008/98/ЕО³⁸, Комисията ще предложи **количествена цел за намаляване на хранителните отпадъци** като ключово действие по предстоящата стратегия на ЕС „От фермата до трапезата“, в която ще бъдат предвидени всеобхватни действия, насочени към веригата на стойността на храните.

Комисията също така ще проучи конкретни мерки за повишаване на устойчивостта при дистрибуцията и консумацията на храните. В контекста на инициативата относно устойчивите продукти Комисията ще извърши анализ, с който да се определи обхватът на законодателна инициатива относно повторната употреба с цел **замяна на използваните в хранителния сектор еднократни опаковки за храна, съдове и прибори с изделия за многократна употреба**.

С новия Регламент за повторното използване на водата ще се насърчи прилагането на кръгови подходи към повторното използване на водата в селското стопанство. Комисията ще **улесни повторното използване на водата и ефективното използване на водните ресурси, включително в промишлените процеси**.

Комисията също така ще изготви **интегриран план за управление на хранителните вещества**, чиято цел е да се гарантира по-голяма устойчивост при влагането на такива вещества и да се стимулират пазарите за възстановени хранителни вещества. Тя ще разгледа необходимостта от **преглед на директивите за пречистване на отпадъчните води и за утайките от отпадъчни води** и ще извърши оценка на **естествените начини за елиминиране на хранителни вещества (например чрез водораслите)**.

4. ПО-МАЛКО ОТПАДЪЦИ, ПОВЕЧЕ СТОЙНОСТ

4.1. По-ефективна политика в областта на отпадъците, насочена към предотвратяване на отпадъците и към подкрепа на техния кръгов характер

Въпреки усилията на европейско и на национално равнище количеството на генерираните отпадъци не намалява. Количеството на отпадъците, генерирани от всички икономически дейности в ЕС, е 2,5 милиарда тона годишно или 5 тона на глава от населението, като всеки гражданин произвежда средно почти половин тон битови отпадъци. Отделянето на генерирането на отпадъци от икономическия растеж ще изисква значителни усилия по цялата верига за създаване на стойност и във всяко домакинство.

Въвеждането на политиката за устойчиви продукти и преобразуването ѝ в конкретно законодателство (вж. раздели 2 и 3) ще бъдат от основно значение за постигането на напредък във връзка с предотвратяване на генерирането на отпадъци. Наред с това е необходимо разширяване, укрепване и по-ефективно прилагане на законодателството на ЕС в областта на отпадъците.

³⁸ Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).

Благодарение на законодателството на ЕС в областта на отпадъците, от 70-те години на XX век насам беше постигнато сериозно подобрене в управлението на отпадъците, което се подпомага по линия на европейските фондове. Това законодателство обаче трябва периодично да се осъвременява, за да бъде пригодно към кръговата икономика и ерата на цифровите технологии. Както е обяснено в раздел 3, ще бъде предложен преглед на **европейското законодателство относно батериите, опаковките, излезлите от употреба превозни средства и опасните вещества в електронното оборудване**, като целта е да се предотврати генерирането на отпадъци, да се повиши съдържанието на рециклирани материали, да се насърчат по-безопасни и чисти потоци от отпадъци и да се гарантира висококачествено рециклиране.

В допълнение към това Комисията ще представи **количествени цели за намаляване на отпадъците** по отношение на конкретни потоци като част от по-широкообхватен набор от мерки за предотвратяване на генерирането на отпадъци в контекста на прегледа на Директива 2008/98/ЕО. Тя също така ще подобри прилагането на приетите наскоро изисквания за **схеми за разширена отговорност на производителя**, ще осигури стимули и ще насърчи обмена на информация и добри практики при рециклирането на отпадъци. Всички тези действия ще бъдат насочени към постигане на целите за значително намаляване на общото количество на генерираните отпадъци, като **до 2030 г. количеството на остатъчните (нерециклирани) битови отпадъци** бъде намалено наполовина.

Висококачественото рециклиране зависи от ефективното разделно събиране на отпадъците. За да подпомогне гражданите, предприятията и публичните органи при по-доброто разделно събиране на отпадъци, Комисията ще **предложи да се хармонизират системите за разделно събиране на отпадъците**. По-специално в настоящото предложение ще бъдат разгледани най-ефективните комбинации от модели за разделно събиране, гъстотата и достъпността на отделните пунктове за събиране (включително на обществени места) при отчитане на регионалните и местните условия, които варират от градски до най-отдалечените региони. Ще бъдат разгледани и други аспекти, улесняващи участието на потребителите, като например общи цветови схеми за контейнерите, хармонизирани символи за основните видове отпадъци, продуктови етикети, информационни кампании и икономически инструменти. С предложението също така се цели стандартизация и използване на качествени системи за управление, за да се гарантира качеството на събираните отпадъци, предназначени за използване в продукти, и по-специално материали, предназначени за контакт с храни.

Необходими са допълнителни усилия за подкрепа на държавите членки в управлението на отпадъците. При половината от тези държави съществува риск от неизпълнение на целта, според която до 2020 г. трябва да се постигне рециклиране на 50 % от битовите отпадъци. При подготовката на реформите на политиката Комисията ще организира **обмен на високо равнище на информация относно кръговата икономика и отпадъците** и ще **задълбочи сътрудничеството с държавите членки, регионите и градовете**, така че средствата от ЕС да се използват по оптимален начин. При необходимост Комисията ще използва и своите правомощия за принудително изпълнение.

4.2. Повишаване на кръговостта в нетоксична околна среда

Политиката и законодателството на ЕС относно химикалите, и по-специално REACH, насърчават преход към химични вещества, чиято безопасност е заложена още в етапа на проектиране, чрез постепенната замяна на опасните вещества с цел по-добра защита на гражданите и околната среда. Все още обаче е налице потенциален риск във връзка с безопасността на вторичните суровини — например в случаите, когато забранени вещества остават в рециклирани суровини. За да се повиши доверието в употребата на вторични суровини, Комисията:

- ще подкрепи разработването на решения за **висококачествено сортиране и за премахване на замърсителите от отпадъците**, включително дължащите се на неволно замърсяване;
- ще разработи **методики за максимално ограничаване на съдържанието на вещества в рециклирани материали и предмети, изработени от тях, които засягат по неблагоприятен начин здравето на хората или околната среда**;
- ще си сътрудничи с промишлеността при постепенното разработване на **хармонизирани системи за проследяване и управление на информацията относно веществата**, идентифицирани като пораждащи сериозно безпокойство, и други съответни вещества — по-конкретно причиняващите хронични последици³⁹, както и веществата, пораждащи технически проблеми за операциите по оползотворяване, които са налице в рамките на веригите на доставки, и ще **идентифицира тези вещества в отпадъците** в съчетание с мерки в контекста на рамката на политиката за устойчиви продукти и с базата данни на Европейската агенция по химикали относно изделия, които съдържат вещества, пораждащи сериозно безпокойство;
- ще предложи да се изменят **приложенията към Регламента относно устойчивите органични замърсители** в съответствие с постиженията на научно-техническия прогрес и международните задължения по Стокхолмската конвенция;
- ще подобри **класификацията и управлението на опасните отпадъци**, за да се поддържат чисти потоци от отпадъци за рециклиране, включително, при необходимост, чрез допълнително привеждане в съответствие с класификацията на химичните вещества и смеси.

Предстоящата **стратегия за химичните вещества с цел устойчивост** ще съдържа последващи мерки по отношение на връзката между законодателството в областта на химичните вещества, продуктите и отпадъците и ще укрепи полезните взаимодействия с кръговата икономика.

4.3. Създаване на добре функциониращ пазар на ЕС за вторични суровини

Вторичните суровини са обект на редица предизвикателства, произтичащи от конкуренцията им с първичните суровини, като аспектите на тази конкуренция обхващат както безопасността на суровините, така и тяхната ефективност, наличност и цена. За предотвратяването на несъответствията между търсенето и предлагането на вторични суровини и за гарантиране на плавното разрастване на европейския рециклиращ сектор ще спомогнат редица действия, предвидени в

³⁹ Както са определени в Регламент (ЕО) № 1907/2006 и Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ L 353, 31.12.2008 г., стр. 1).

настоящия план, по-специално въвеждането на изисквания за **съдържанието на рециклирани материали** в продуктите. Наред с това, с цел да бъде създаден добре функциониращ вътрешен пазар на вторични суровини, Комисията:

- ще извърши оценка на необходимостта от разработване на **общи за целия ЕС критерии за прекратяване на статута на отпадък по отношение на определени потоци от отпадъци** въз основа на наблюдение на прилагането от държавите членки на преработените правила за прекратяване на статута на отпадък и за страничните продукти и ще подкрепя трансгранични инициативи за сътрудничество с цел хармонизиране на националните критерии за прекратяване на статута на отпадък и за страничните продукти;
- ще засили ролята на **стандартизацията**, основаваща се на текущата оценка на съществуващите дейности по стандартизация на национално, европейско и международно равнище;
- своевременно ще се възползва от ограниченията за използването **в изделия на вещества, пораждащи сериозно безпокойство**, в случаите, когато използването на съответното вещество подлежи на изискване за разрешение, като същевременно ще продължи да подобрява правоприлагането по границите;
- ще прецени доколко е осъществимо създаването на **обсерватория на пазара за ключови вторични суровини**.

4.4. Предприемане на мерки във връзка с износа на отпадъци от ЕС

Световният пазар за отпадъци преминава през сериозни промени. През изминалото десетилетие милиони тонове европейски отпадъци бяха изнесени към държави извън ЕС, без да се отдава необходимото значение на тяхното подходящо третиране. В много случаи износът на отпадъци не само оказва отрицателно въздействие върху околната среда и здравето на хората в държавите по местоназначение, но и причинява загуба на ресурси и пропускане на икономически възможности за рециклиращата промишленост в ЕС. Неотдавнашните ограничения на вноса, въведени от някои трети държави, демонстрираха прекомерната зависимост на ЕС от чуждестранното третиране на отпадъци, но също така мобилизираха рециклиращата промишленост да увеличи своя капацитет и да генерира добавена стойност в областта на отпадъците в ЕС.

При тези обстоятелства и като се има предвид, че незаконните превози на отпадъци продължават да бъдат източник на безпокойство, Комисията ще предприеме действия, чиято цел е **да се гарантира, че ЕС не прехвърля своите проблеми, свързани с отпадъците, към трети държави**. Действията, отнасящи се до проектирането на продуктите, качеството и безопасността на вторичните суровини и стимулирането на техните пазари, ще подпомогнат превръщането на знака „**рециклирано в ЕС**“ в референтен показател за качествени вторични материали.

Усилията, насочени към подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъците в ЕС, ще бъдат подкрепени от задълбочен преглед на **правилата на ЕС относно превозите на отпадъци**⁴⁰. Този преглед ще има също така за цел да се **ограничи износът на отпадъци, които оказват неблагоприятно въздействие върху околната среда и здравето на хората в трети държави или които могат**

⁴⁰ Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно превози на отпадъци (ОВ L 190, 12.7.2006 г., стр. 1).

да бъдат третираны в рамките на ЕС, чрез поставяне на акцент върху държавите по местоназначение, потоците от проблемни отпадъци, видовете дейности, свързани с отпадъци, които пораждаат безпокойство, и правоприлагането с цел противодействие на незаконните превози. Наред с това Комисията ще подпомогне мерки на многостранно, регионално и двустранно равнище, насочени към борба с престъпленията срещу околната среда (най-вече в сферата на незаконния износ и незаконния трафик), засилване на контрола върху превозите на отпадъци и подобряване на устойчивото управление на отпадъците в тези държави.

5. КРЪГОВОСТТА В ПОЛЗА НА ХОРАТА, РЕГИОНИТЕ И ГРАДОВЕТЕ

Между 2012 г. и 2018 г. броят на работните места в ЕС, свързани с кръговата икономика, се увеличи с 5 % и достигна около 4 милиона⁴¹. Може да се очаква, че кръговостта ще окаже положителен нетен ефект върху създаването на работни места, при условие че работниците придобият уменията, които се изискват за прехода към зелена икономика. Потенциалът на **социалната икономика**, която е пионер в създаването на работни места във връзка с кръговата икономика, ще бъде увеличен чрез взаимните ползи, породени от подкрепата за прехода към зелена икономика и засилването на социалното приобщаване, по-конкретно в рамките на Плана за действие за изпълнение на **Европейския стълб на социалните права**⁴².

Комисията ще гарантира, че нейните инструменти, с които се подпомагат придобиването на умения и създаването на работни места, допринасят и за ускоряването на прехода към кръгова икономика, включително в контекста на актуализирането на нейната **Програма за умения**, стартирането на **Пакт за умения** с мащабни партньорства с множество заинтересовани страни и Плана за действие за социалната икономика. В рамките на **Европейския социален фонд плюс** ще бъдат насърчени допълнителните инвестиции в системите на образованието и обучението, ученето през целия живот и социалните иновации.

Комисията също така ще използва потенциала на инструментите за финансиране и фондовете на ЕС, за да подкрепи необходимите инвестиции на регионално равнище и да гарантира, че преходът към зелена икономика е от полза за всички региони. В допълнение към повишаването на осведомеността, сътрудничеството и изграждането на капацитет средствата по линия на **политиката на сближаване** ще помогнат на регионите да прилагат стратегии за кръгова икономика и да укрепят промишлената си структура и веригите за създаване на стойност. Решенията, свързани с кръговата икономика, ще бъдат пригодени към нуждите на **най-отдалечените региони и островите** поради тяхната зависимост от вноса на ресурси, високата степен на генериране на отпадъци в резултат на туризма, както и поради износа на отпадъци. Проектите, насочени към кръговата икономика, ще бъдат подпомагани по линия на **Механизма за справедлив преход**⁴³, предложен като част от Плана за инвестиции за устойчива Европа, и програмата InvestEU.

Предложената **Европейска инициатива за градовете**, **инициативата относно предизвикателствата пред интелигентните градове**, както и **инициативата за кръгови градове и региони** ще осигурят ключова подкрепа за градовете.

⁴¹ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁴² COM(2020) 14 final

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/fs_20_39

Кръговата икономика ще бъде сред приоритетните области на **Споразумението за зелен град**.

Заинтересованите страни ще продължат да обменят информация в рамките на **Европейската платформа на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика**.

6. МЕЖДУСЕКТОРНИ ДЕЙСТВИЯ

6.1. Кръговостта като предпоставка за неутралност по отношение на климата

За да се постигне неутралност по отношение на климата, трябва да се засилят полезните взаимодействия между кръговостта и намаляването на емисиите на парникови газове. Комисията:

- ще анализира начините за систематично измерване на **въздействието на кръговостта върху смекчаването на изменението на климата и адаптирането към него**;
- ще подобри **инструментите за моделиране с цел да определи ползите от кръговата икономика за намаляването на емисиите на парникови газове на европейско и национално равнище**;
- ще насърчи укрепване на **ролята на кръговостта в бъдещите прегледи на националните планове в областта на енергетиката и климата** и, при необходимост, в други политики относно климата.

В допълнение към намаляването на емисиите на парникови газове постигането на неутралност по отношение на климата ще изисква и поглъщане на освободения в атмосферата въглерод, използването му в нашата икономика без изпускане и съхраняването му за по-дълги периоди от време. Поглъщането на въглерод може да бъде осъществено по естествени начини, включително чрез възстановяване на екосистемите, опазване на горите, залесяване, устойчиво управление на горите и поглъщане на въглерод в селскостопанските почви, или въз основа на повишена кръговост — например чрез дългосрочно съхранение в дървени конструкции или чрез повторно използване и съхранение на въглерод в продукти (напр. чрез минерализация в строителни материали).

За да **стимулира повишеното използване на варианти за поглъщане на въглерод и за повишена кръговост на въглерода** при пълно спазване на целите за биологично разнообразие, Комисията ще проучи разработването на **регулаторна рамка за сертифициране на поглъщанията на въглерод** въз основа на надеждно и прозрачно отчитане на въглерода с цел наблюдение и проверка дали реално е извършено такова поглъщане.

6.2. Изграждане на правилна икономика

Ускоряването на прехода към зелена икономика изисква внимателни, но същевременно решителни мерки за насочване на финансирането към по-устойчиви модели на производство и потребление. Комисията вече предприе поредица от инициативи в тази насока, включително **интегриране на целите на кръговата**

икономика в Регламента относно таксономията на ЕС⁴⁴ и осъществяване на подготвителни дейности по **критериите за екомаркировка на ЕС за финансови продукти**. Платформата за финансова подкрепа на кръговата икономика ще продължи да осигурява насоки за организаторите на проекти във връзка със стимулите за кръговост, изграждането на капацитет и управлението на финансовия риск. Финансовите инструменти на ЕС, като например Механизмът за гарантиране по отношение на МСП по настоящата рамка и програмата InvestEU, която ще бъде стартирана през 2021 г., мобилизират частно финансиране в подкрепа на кръговата икономика. Комисията също така предложи нов **собствен ресурс за бюджета на ЕС въз основа на количеството нерещиклирани пластмасови отпадъци от опаковки**. Освен това Комисията:

- ще подобри разкриването на данни за въздействието върху околната среда от дружествата при предстоящия **преглед на Директивата относно оповестяването на нефинансова информация**;
- ще подкрепи водена от бизнеса инициатива за разработване на **принципи за отчетност в областта на околната среда**, които ще допълват финансовите данни с данни относно показателите на кръговата икономика;
- ще насърчи **интегрирането на критериите за устойчивост в бизнес стратегиите** чрез подобряване на рамката за корпоративно управление;
- ще интегрира целите, свързани с кръговата икономика, в действията по **преориентиране на европейския семестър** и в контекста на предстоящия преглед на **Насоките за държавна помощ в областта на околната среда и енергетиката**;
- ще продължи да насърчава по-широкообхватното прилагане на добре проектирани **икономически инструменти**, като например **екологично данъчно облагане, включително данъци за депониране и изгаряне**, и да създава условия, при които държавите членки могат да използват **процента на данъка върху добавената стойност** за насърчаване на дейности от кръговата икономика, насочени към крайните потребители, и по-специално ремонтни дейности⁴⁵.

6.3. Осъществяване на прехода чрез научни изследвания, иновации и цифровизация

Европейските предприятия са водещи участници в кръговите иновации. Чрез интелигентната специализация и програмите **LIFE** и **„Хоризонт Европа“** **Европейският фонд за регионално развитие** ще допълни частното финансиране за иновации и ще подкрепи целия цикъл на иновации с цел предлагане на пазарни решения. Програмата „Хоризонт Европа“ ще подкрепи разработването на показатели и данни, новаторски материали и продукти, замяната и премахването на опасни вещества въз основа на концепцията „безопасни по проект“, кръгови бизнес модели и нови технологии за производство и рециклиране, включително проучването на потенциала за химическо рециклиране, като се отчита ролята на цифровите инструменти за постигане на целите на кръговата икономика. В допълнение към това **действията по програмата „Мария Склодовска-Кюри“** могат да подпомогнат придобиването на умения, обучението и мобилността на изследователите в тази област.

⁴⁴ Система на ЕС за класификация на екологосъобразните дейности:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/HIS/?uri=CELEX%3A52018PC0353>

⁴⁵ В зависимост от резултата от текущата законодателна процедура.

Благодарение на цифровите технологии може да се проследява пътят на продуктите, компонентите и материалите и да бъде предоставен безопасен достъп до получените данни. **Европейското пространство за данни за интелигентни кръгови приложения**, посочено в раздел 2, ще осигури структурата и системата на управление за целенасочено въвеждане на приложения и услуги, като например продуктови паспорти, картографиране на ресурси и информация за потребителите.

Инициативите за иновации в областта на кръговата икономика ще бъдат координирани от **Европейския институт за иновации и технологии** в сътрудничество с университети, научноизследователски организации, промишлеността и МСП в рамките на **общностите на знание и иновации**.

Режимът за интелектуална собственост трябва да бъде пригоден към ерата на цифровите технологии и към прехода към зелена икономика и да подпомага конкурентоспособността на предприятията в ЕС. Комисията ще предложи **стратегия за интелектуалната собственост**, за да се гарантира, че интелектуалната собственост остава ключов благоприятстващ фактор за кръговата икономика и за появата на нови бизнес модели.

7. ЛИДЕРСТВО В УСИЛИЯТА НА СВЕТОВНО РАВНИЩЕ

ЕС може да постигне успех само ако неговите усилия водят и до преход на световно равнище към справедлива и неутрална по отношение на климата кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите. Все по-наложително е да се постигне напредък в дискусиите за определяне на т.нар. „безопасен марж“, при който използването на различните природни ресурси не надхвърля определени местни, регионални и/или световни прагови стойности и въздействието върху околната среда остава в рамките на планетарните граници.

Новите устойчиви модели ще осигурят възможности за бизнес и заетост за държавите с перспективи за присъединяване към ЕС, най-близките съседни държави на юг и на изток, бързо развиващите се икономики и ключовите партньори от цял свят, като същевременно ще засилят връзките с европейските икономически участници⁴⁶.

За да подкрепи световен преход към кръгова икономика, Комисията:

- ще изпълнява водеща роля в усилията на международно равнище за постигане на **глобално споразумение относно пластмасите** и ще насърчава по-широкото използване на свързания с кръговата икономика подход на ЕС относно пластмасите, като използва досегашните постижения в рамките на Европейската стратегия за пластмасите;
- ще предложи създаването на **глобален алианс на кръговата икономика** с цел да се идентифицират пропуски в знанията и управлението, за да се постигне напредък при изграждането на глобална кръгова икономика, и ще подобри инициативите за партньорство, включително с големите икономики;
- ще проучи варианта за определяне на „безопасен марж“ за използване на природните ресурси и ще разгледа възможността за евентуална дискусия, насочена към постигането на **международно споразумение относно управлението на природните ресурси**;

⁴⁶ SWD(2020) 100.

- ще засили **партньорските връзки с Африка** с цел максимално увеличаване на ползите, породени от прехода към зелена икономика и от кръговата икономика;
- ще гарантира, че **споразуменията за свободна търговия** отразяват по-амбициозните цели на кръговата икономика;
- ще продължи да стимулира кръговата икономика в **процеса по присъединяване на държавите от Западните Балкани**, в контекста на двустранните, регионалните и многостранните диалози относно политиката, във **форуми и в споразумения за околната среда**, както и в програмите за предприсъединителна помощ и съседство и за развитие и международно сътрудничество, включително международната платформа за финансиране за устойчиво развитие;
- ще засили **дейностите за популяризиране**, включително чрез дипломатически действия по Европейския зелен пакт и т. нар. „мисии за кръговата икономика“, и ще работи с държавите — членки на ЕС, за задълбочаване на координацията и съвместните усилия за изграждане на глобална кръгова икономика.

8. МОНИТОРИНГ НА НАПРЕДЪКА

В съответствие с Европейския зелен пакт и Годишната стратегия за устойчив растеж за 2020 г.⁴⁷ Комисията ще засили **мониторинга на националните планове и мерки с оглед ускоряване на прехода към кръгова икономика в контекста на действията по преориентиране на европейския семестър**, като целта е да се добави по-категорично устойчиво измерение.

Комисията също така ще актуализира **рамката за мониторинг на кръговата икономика**⁴⁸. Ще бъдат използвани нови показатели, които ще отчитат приоритетните области в настоящия план за действие и взаимовръзките между кръговостта, неутралността по отношение на климата и амбицията за нулево замърсяване, като се разчита във възможно най-голяма степен на европейските статистически данни. Същевременно с помощта на проектите по „Хоризонт Европа“ и данните от програма „Коперник“ ще бъдат подобрени показателите за кръговостта на различни равнища, които все още не са отразени в официалните статистически данни.

Ще бъдат доразвити също така **показателите относно използването на ресурси, включително последиците от потреблението и отпечатъка върху използването на суровините**, за да се отчетат потреблението на суровини и въздействието върху околната среда в резултат на нашите модели на производство и потребление, като те ще бъдат свързани с мониторинга и оценката на напредъка към отделянето на икономическия растеж от използването на ресурси и съответните последици в ЕС и извън него.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Преходът към кръгова икономика ще бъде системен, всеобхватен и радикален — както в ЕС, така и извън него. В някои случаи той ще води до сътресения, поради което трябва да е справедлив. За целите на прехода ще е необходимо да се постигне съгласуване и сътрудничество между всички заинтересовани страни на

⁴⁷ COM (2019) 650 final.

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework>

всички равнища — европейско, национално, регионално и местно, както и на международно равнище.

Поради това Комисията приканва институциите и органите на ЕС да подкрепят настоящия план за действие и да осъществят активен принос за неговото изпълнение, като насърчава държавите членки да приемат или актуализират своите национални стратегии, планове и мерки за кръгова икономика с оглед на заложената в него амбиция. Комисията също така ще препоръча кръговата икономика да бъде включена сред темите за обсъждане относно бъдещето на Европа, както и тя да се превърне в редовна тема в диалозите с гражданите.